Kvaliteten er i bevægelsesglæden, sansningen og fantasien

Ballet med børn indeholder et utal af oplevelser og æstetiske læreprocesser

En bevægelse kan udtrykke en stemning. Musik kan sætte fantasien i bevægelse. Børn kan gennem dans træde ind i verdener, som giver mulighed for at erfare med hele kroppen. Læs her om børnene i dagtilbuddet der skal lege og danse.

Musikken begynder ganske stille. Sugar Plum Fairy fra Nøddeknækkeren fylder rummet.

"Kan I høre katten?" Børnene lytter. Ingen siger noget. Blikkene søger rundt i rummet. "Vi må liste os ind på tå. Plet har virkelig god hørelse – og så er han ganske fræk."

Små fødder løfter sig forsigtigt fra gulvet. Armene finder balancen ud til siden og bevæger sig langsomt op over hovedet. Vi lister næsten lydløst afsted. Et par børn kommer ned på knæ og kigger under bordet. Det kunne jo være, at Plet havde gemt sig dér. Andre undersøger bag gardinerne. – Alle leder efter den frække kat, som dog ikke bliver fundet.

Så skifter musikken karakter. Den bliver større og mere pompøs. "Hestene kommer!" På et øjeblik forandrer rummet sig. De stille bevægelser bliver til dynamisk energi. Børnene sætter tempoet op, drejer rundt

Af Gisela Hildegard, Pædagog, Balletunderviser, Faglig koordinator, Master i læreprocesser

om sig selv og finder deres egen rytme. Ben, arme og hoveder følger musikken – også i de små pauser, hvor bevægelsen får lov til at dvæle et øjeblik.

Og sådan, næsten uden introduktion, er vi trådt ind i ballettens magiske univers. Et univers af musik, bevægelsesglæde, fantasi og fællesskab.

Hvor meget kroppen kan fortælle og skabe

I dag arbejder jeg med børn i dagtilbud, men før det underviste jeg i seks år 4–6. årige børn i ballet. Musikalitet og bevægelsesglæde blev knyttet sammen med små fortællinger og sanglege, og jeg blev undervejs særligt optaget af det, som skete, før trinene var lært. Hvor meget kroppen kan fortælle og udvikle sammen med andre, når vi skaber rammerne til det:

- At en bevægelse kan udtrykke en stemning.
- At musik kan sætte fantasien i bevægelse.
- At børn gennem dans kan træde ind i verdener, som de ikke blot skal forstå med hovedet, men som de får mulighed for at erfare med hele kroppen.

Ballettens univers rummer et stort spænd af bevægelseskvaliteter: Kroppen kan være let og næsten svævende som en fjer, der føres af vinden. Armene kan være bløde og runde, og bevægelsen kan få lov til at dvæle. Et øjeblik senere kan musikken kalde på noget helt andet. Nu samler vi kraft i benene, sætter af og eksploderer i et stort spring.

Børnene mærker forskellene mellem det stille og det kraftfulde, længe før de nødvendigvis kan sætte ord på det. Musikken bliver ikke blot noget, vi lytter til. Den bliver noget, vi mærker med alle kroppens sanser. – Den erfaring har jeg taget med mig ind i mit pædagogiske arbejde.

Fortællinger, musik og dans i både en vuggestue og en børnehave

I foråret og sommeren 2026 har jeg arbejdet med dans og bevægelse i Ribisgårdens Vuggestue og Børnehave i Gentofte, og i

Man må danse og springe henover en sø fyldt med krokodiller!

august fik jeg mulighed for også at invitere børn og voksne i Børnehaven Lykkesholm ind i danseuniverset.

En dansestund varer typisk cirka 20 minutter. Musikken er udgangspunktet. Den skaber baggrundstæppet for små fortællinger, som giver børnene noget at bevæge sig ind i – og ud fra. Med de yngste børn kan fortællingen være helt enkel. Vi lister os ind på katten Plet. Vi går som edderkopper, hopper som lopper eller drejer rundt om os selv som heste. Bevægelsen gentages, så børnene kan genkende den, prøve den af og efterhånden gøre den til deres egen.

Med de større børn kan fortællingen få flere lag. De kan selv komme med ideer til, hvor katten har gemt sig, hvor hestene skal løbe hen, eller hvordan vi kommer over den store sø. Og netop søen er vigtig:

Champagnegaloppen begynder. "Hajerne og krokodillerne er vågnet – og de er sultne!" Nu samler børnene kraft i benene. Ét stort spring. Så endnu et. Nogle hopper forsigtigt. Andre flyver næsten gennem luften. Man kan springe alene, sammen med en ven eller tilmed prøve at springe baglæns. Søen kan være bred eller smal. Måske tager hajen pludselig en lur, så vi forsigtigt kan dyppe en tå i vandet.

Alle finder deres egen måde at komme sikkert over på.

Når børnene bliver medfortællere

Historierne bliver aldrig helt de samme. Katten flytter sig. Hestene finder nye stier. Vinden blæser så voldsomt, at vi næsten vælter. Søen bliver pludselig meget bredere.

Børnene begynder selv at forme det univers, vi bevæger os i. Det er her, de æstetiske læreprocesser bliver tydelige. Bennyé D. Austring og Merete Sørensen beskriver i *Æstetik og læring – grundbog om æstetiske læreprocesser*, hvordan sansning, oplevelser og indtryk i en æstetisk læreproces bearbejdes og får form gennem æstetiske udtryk. I dansen bliver kroppen en del af denne meningsskabelse. Musikken sanses og fortolkes gennem bevægelsen, mens fantasi og fortælling giver børnene mulighed for selv at give den form.

> *Små fødder løfter sig forsigtigt fra gulvet. Armene finder balancen ud til siden og bevæger sig langsomt op over hovedet. Vi lister næsten lydløst afsted.*

Børnene bevæger sig ikke blot fra ét sted til et andet. De bevæger sig ind i en stemning. Musikken bliver til indre billeder, kroppen bliver et udtryk, og fantasien kan forvandle gulvet til en skov, en sø eller en dansesal.

Gennem sanser, bevægelse og fantasi skaber børnene mening sammen. De undersøger verden med alle sanserne og mærker spændet mellem stilhed og bevægelse, mellem at svæve let hen over gulvet og samle al kroppens energi i ét kraftfuldt spring.

Kroppen følger ikke blot musikken. Den begynder også at fortælle sammen med musikken.

Børnene går fra at blive deltagere til at blive medfortællere.

Det kræver, at vi voksne tør give lidt slip. Vi har en ramme og en retning, men vi må være parate til at følge de spor, børnene lægger ud. Måske var planen at finde katten, men samtalen ender med alle de katte, børnene kender hjemmefra, og hvad katte egentlig kan finde på af narrestreger. Så følger vi dét. For det æstetiske rums muligheder bliver til i en samskabelsesproces, hvor alle kommer med deres bidrag, der farver fortællingen.

Du kan selv åbne op for dansen i din institution

Det kræver ikke nødvendigvis balleterfaring at invitere børn ind i dansens og

Værktøjskassen

Korte spørgsmål til refleksion:

1. Nogle pædagoger siger: "Dans og musik med børn er ikke mig, og det er for besværligt". Forfatteren her siger: "Det kan du!" og giver tips til en enkel start. Er du med?

2. Det kræver et rum med plads, nogle få musikstykker, en enkel fortælling og lyst til at danse. Er du stadig med?

3. Børn kan udtrykke meget med kroppen og de kan lide at danse. Er du stadig med?

bevægelsens univers. Man kan begynde enkelt. Finde et rum hvor børnene kan bevæge sig frit. Vælge nogle få musikstykker med tydelige forskelle i tempo og stemning. Klassisk musik er oplagt, fordi den ofte rummer store kontraster, men det afgørende er ikke genren. Det afgørende er, om musikken giver mulighed for at skabe indre billeder og bevægelseslyst.

Skab en ganske enkel fortælleramme: En kat, der skal findes. En skov, der skal krydses. En flok heste. En sø med krokodiller. Tag gerne udgangspunkt i børnenes fortællinger fra dagligdagen, da det skaber umiddelbar genkendelighed. Og se så, hvad børnene gør ved historien.

Med de yngste er mange gentagelser af få, tydelige bevægelser ofte nok. Med større børn kan man give mere plads til deres egne forslag og lade dem være med til at skabe næste bevægelse eller næste del af fortællingen. Rekvisitter er ikke nødvendige. Et tørklæde kan blive til vind og et tæppe til en sø, men ofte kan kroppen og fantasien gøre arbejdet selv.

Det vigtigste er måske, at vi voksne selv tør gå med og leve os ind i universet og bevægelsesglæden. At vi selv går op på tå. Drejer rundt om os selv. Hæver armene blødt op over hovedet. Springer over den imaginære sø. At leve os ind i det fælles univers skaber den kvalitative ramme. Det er bevægelsesglæden, sansningen og fantasien, som er i centrum for oplevelsen og læringen.

Efter at have danset hele aftenen, og natten, nærmer vores rejse sig sin afslutning. Solen er ved at stå op. "Kan I se den?" Vi løfter langsomt armene mod loftet og hilser den nye dag. Derefter lægger vi os på gulvet i en stor cirkel med fødderne vendt ind mod midten.
Der bliver stille. Morning Mood fra Peer Gynt fylder roligt rummet.
Nogle børn lukker øjnene. Andre lader hænder og fødder bevæge sig ganske stille til musikken. Bagsiden af kroppen hviler blødt på gulvet, og åndedrættet falder langsomt til ro. Der bliver kigget op i loftet, mens tankerne svæver som bløde skyer.
Musikken får lov til at stå alene for en stund.

Vi løfter langsomt armene mod loftet og hilser den nye dag